

Талан В.*

КОЕФІЦІЄНТ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР КОРПОРАЦІЙ

Ведучи мову про сучасні корпоративні структури неможливо оминати увагою таку актуальну тенденцію сьогодення, як децентралізація владних повноважень, фінансової та господарської діяльності, організаційних структур. Вперше децентралізована структура компанії була описана, як вища відома форма еволюції корпоративного розвитку в 1972 році Ларі Грейнером у його статті «Еволюції та революції в процесі зростання організації». В цій статті Грейнер розділив процес становлення розвинутої корпоративної структури на п'ять етапів: творчий, централізованого управління, делегування повноважень, координації зусиль та кооперації. Останній етап характеризується, відповідно найбільшим ступенем децентралізації. Важливим є той факт, що етап кооперації не є останнім в принципі, а є лише найвищою відомою формою еволюції корпоративних структур. Сам автор даної концепції піднімає питання про неминучий прихід принципово нових організаційних структур. Думку про необхідність постійного динамічного формуючого впливу на організаційну структуру компанії висловив і ще один дослідник питання еволюції корпоративних систем – Іцхак Адізес. У своїй книзі «Управління життєвим циклом корпорації» він пише: «Вирішити поточні проблеми і не отримати нові, ще складніші проблеми, означає почати повільно помирати.»

Таким чином очевидно, що перед компанією на етапі кооперації постають нові, складніші проблеми організаційного розвитку. Комплексність та масштаб сформованих до цього моменту корпоративних структур значно ускладнюють, а подекуди унеможливають, проведення подальших ефективних змін всередині компанії із використанням виключно інтуїтивних методів та інтегральних показників, що лише опосередковано характеризують саме організаційну структуру компанії. Виникає потреба у спеціалізованих інструментах.

Одним із таких спеціалізованих інструментів може виступати коефіцієнт децентралізації. Даний показник не є дуже поширеним. Як наслідок, загальноприйняте визначення коефіцієнту децентралізації – відсутнє.

В роботі пропонується використовувати, як коефіцієнт децентралізації співвідношення об'єму питань, що входять до повноважень вузла і обсягу всіх питань, що надходять до вузла.

Тут слід зазначити, що коефіцієнти децентралізації можна розділити на два типи за характером реальних процесів в компанії, яким вони дають оцінку.

Коефіцієнт може розраховуватись на основні співвідношення повноважень конкретного вузла корпоративної структури і всіх видів повноважень, які можуть знадобитися для вирішення питань, що надходять до даного вузла. В такому випадку мова йде про коефіцієнт децентралізації повноважень.

Інший тип – це коефіцієнт децентралізації інформаційних потоків. Цей коефіцієнт

* студент II року навчання магістратури спеціальності «міжнародний бізнес» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: професор Якубовський В.В.

розраховується як співвідношення обсягу інформаційного потоку, що було оброблено вузломсамостійно (з урахуванням його компетентності та повноважень) до обсягу всього інформаційного потоку, що надійшов до вузла.

В залежності від вихідних даних взятих для обрахунку коефіцієнтів децентралізації отримане значення буде реальним або формальним. Коефіцієнт децентралізації обрахований тим чи іншим чином буде відповідно носити назву реального чи формального.

Реальне значення коефіцієнтів децентралізації обраховується на основі емпіричного спостереження за інформаційним потоком.

Формальне значення коефіцієнтів децентралізації обраховується на основі оцінок менеджменту та аналізу внутрішніх інструкцій компанії.

Сильні відхилення формального і реального значень коефіцієнтів децентралізації одне від одного свідчать про значні диспропорції в роботі вузла.

Наприклад, коли формальне значення коефіцієнта децентралізації інформаційних потоків суттєво перевищує реальне, функціонування вузла у його поточній ролі видається неефективним. Таке співвідношення свідчить про те, що вузол з тих чи інших причин не виконує запланований обсяг завдань і створює понаднормове навантаження на вузли, що знаходяться на вищих щаблях ієрархії.

Перевищення реального значення над фактичним є більш бажаною ситуацією, адже не створюється додаткового навантаження на вузли системи, що знаходяться на вищих щаблях ієрархії. Проте, в такій ситуації має місце або нестандартна структура вхідного потоку вузла, або перевищення вузлом своїх повноважень. Тобто, ситуація теж потребує коригуючого втручання.

Отже, коефіцієнти децентралізації та їх співвідношення можуть бути ефективними індикативними показниками функціонування організаційної структури корпорацій. Невідповідність між формальним та реальним значенням коефіцієнтів свідчить про відхилення у роботі конкретних вузлів та необхідність аналізу і оптимізації. Також можливе використання коефіцієнтів децентралізації при моделюванні організаційних структур корпорації.

Література

1. Evolution and Revolution as Organizations Grow/Larry L. Greiner / Mainiero, L. and Tromley, C. Developing Managerial Skills in Organizational Behavior: Exercises, Cases, and Readings (Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall) (2d ed. 1994), pp. 322-329
2. Управление жизненным циклом корпорации / И. Адизес. - М. ; СПб. : Питер, 2008. - 384 с. - пер. с англ. - ISBN 978-5-469-01523-9
3. Основы менеджмента: Пер. с англ. / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : "Дело", 1992. - 702 с.
4. ЮНЕСКО Исполнительный совет Сто семьдесят девятая сессия Пункт 31 предварительной повестки дня «Выполнение рекомендаций ревизора со стороны и аудиторские проверки» (179 EX/31) Париж, 7 марта 2008 г.